

RAPORT
z Warsztatu Refleksyjnego

nr 7 /2023

Podkowa Leśna, 24.02.2023r

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Lokalna grupa działania: Stowarzyszenie LGD Zielone Sąsiedztwo współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej
w ramach działania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

I. Cel warsztatu refleksyjnego	3
II. Poruszane zagadnienia.....	3
III. Wymagania dotyczące ewaluacji i monitoringu wynikające z Wytocznych MRiRW 7/2017	4
IV. Stan realizacji LSR na dzień 31.12.2021r.....	4
V. Wskaźniki	4
VI. Jakość projektów	5
VII. Procedury i kryteria	5
VIII. Zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej oraz zróżnicowanie potrzeb między poszczególnymi gminami.....	6
IX. Aktywizacja i funkcjonowanie Biura LGD.....	6
X. Podsumowanie	7

I. Cel warsztatu refleksyjnego

24 lutego 2023 r on-line odbył się Warsztat refleksyjny Stowarzyszenia LGD „Zielone Sąsiedztwo”.

Warsztat refleksyjny stanowi element ewaluacji wewnętrznej on-going, wprowadzony do realizacji w LGD Wytyczną Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Wytyczna 5/3/2017 z 18 sierpnia 2017 r.). Zgodnie z nią oraz Podręcznikiem Monitoringu i Ewaluacji LSR, na początku każdego roku LGD dokonuje ewaluacji wewnętrznej, której kulminacyjnym punktem jest przeprowadzanie ćwiczeń analityczno-refleksyjnych mających na celu dokonanie bieżącej analizy procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR.

Celem warsztatu jest bieżąca analiza procesu wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju poprzez lepsze zrozumienie osiągniętych rezultatów, zmian otoczenia oraz przewidywanie zagrożeń związanych z realizacją wskaźników a poprzez to całej Strategii. Rozważania przeprowadzone w trakcie warsztatów mogą być podstawą do podejmowania decyzji o ewentualnej zmianie kierunku działań – jeśli to będzie konieczne – oraz stanowią wkład w ewaluację *ex-post*.

Obecni byli przedstawiciele Zarządu LGD, Komisji rewizyjnej, Rady Oceniającej, Biura LGD, Instytucji z obszaru LGD oraz beneficjentów i mieszkańców Gmin członkowskich.

II. Poruszane zagadnienia

Podczas warsztatu podjęto dyskusję w oparciu o następujące zagadnienia:

- a/ Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?
- b/ W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiąganie wskaźników w zaplanowanym czasie?
- c/ W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?
- d/ W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?
- e/ Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?
- f/ Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?
- g/ Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- h/ Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?

W trakcie warsztatów, zostały szczegółowo przedstawione działania i inicjatywy podejmowane przez LGD w 2022 roku, (min nabory wniosków, działania promocyjne, warsztaty szkoleniowe dla wnioskodawców). Dyskusja dotyczyła również planów działania Stowarzyszenia związanych z nowym okresem programowania.

Diskusja została oparta o przygotowane przez pracowników biura zestawienia dostępnych danych za badany okres wraz z materiałami wykorzystanymi do sporządzenia Sprawozdania za 2022 rok.

III. Wymagania dotyczące ewaluacji i monitoringu wynikające z Wytycznych MRiRW 7/2017

W związku z wprowadzeniem wytycznych nr 5/2017 LGD zostało zobligowane do:

- wypełniania ankiety monitorującej realizację Planu Komunikacji (raz na pół roku)
- składania sprawozdania z realizacji LSR (raz w roku)
- przeprowadzenia Warsztatu Refleksyjnego na początku każdego roku
- zlecenia ewaluacji zewnętrznej raz w latach 2020-2022

IV. Stan realizacji LSR na dzień 31.12.2022r

Zagadnienie: *Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?*

Jeżeli nie, to czy poziom realizacji może negatywnie wpłynąć na realizację celów LSR?

Jakie można wskazać przyczyny odstępstw od planu?

Jakie działania można podjąć, by uniknąć ich w kolejnym roku?

Stan realizacji LSR na 31.12.2022(perspektywa 2014-2020)

Pierwszy nabór przeprowadzono w marcu 2017 roku, w tym roku przeprowadzono 30 nabór.

Wnioski z dyskusji: Realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiega zgodnie z planem i można uznać ją za zadowalającą. Pomimo wahań kursu Euro co przekłada się na wartości wykorzystanych środków.

Zalecenia:

- dobra współpraca z beneficjentami oraz UMWM na każdym etapie przygotowania, realizacji i rozliczania wniosków składanych do LGD,
- angażowanie Gmin członkowskich w realizację LSR poprzez zachęcanie przedstawicieli Gmin do aktywnego włączania się w działania LGD,
- zapewnienie płynności finansowej LGD w zakresie funkcjonowania biura, realizacji Planu Komunikacji i realizacji LSR
- utrzymanie wizerunku LGD „Zielone Sąsiedztwo” jako międzysektorowej organizacji partnerskiej działającej w sferze pożytku publicznego na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców obszaru LGD.

V. Wskaźniki

Zagadnienie: *Czy przyjęty system wskaźników sprawdza się i dostarcza wszystkich potrzebnych informacji?*

Wnioski z dyskusji: Przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkich niezbędnych informacji po przeprowadzonej agregacji wskaźników wzrosła skuteczność ich realizacji.

Zalecenia:

- brak

VI. Jakość projektów

Zagadnienie: *Czy jakość projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych jest zadowalająca?*

- W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiągnięcie wskaźników w zaplanowanym czasie?
- W jakich obszarach tematycznych jakość wniosków budzi wątpliwość?
- Jeżeli nie, to jak odbije się to na realizacji celów LSR?
- Co można zrobić, by podnieść jakość wniosków?

W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?

- Jakie zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej nastąpiły i mogą mieć wpływ na dezaktualizację LSR?
- Czy widać zróżnicowania potrzeb między poszczególnymi gminami? Jakie i jak można na nie zareagować?

Podczas Warsztatu Refleksyjnego przeanalizowano informacje dotyczące doradztwa i szkoleń przekazane przez odpowiedzialnego za ten zakres pracownika biura LGD. Wzięto także pod uwagę uwagi i refleksje Przewodniczącej Rady Oceniającej i obecnych członków.

Wnioski z dyskusji: Jakość wniosków składanych w naborach jest raczej zadowalająca choć zdarzają się wnioski przygotowane z różną dbałością. Pomimo systematycznego zachęcania beneficjentów do korzystania z doradztwa w biurze LGD w zakresie wypełniania dokumentacji aplikacyjnej oraz zapewnienia im bezpłatnych szkoleń i konsultacji, w tym z ekspertami zewnętrznymi - niepokoi fakt pojawiania się w tzw. ostatniej chwili, tuż przed zamknięciem naborów wnioskodawców z niedopracowanymi wnioskami.

W związku z zaleceniami z poprzedniego Warsztatu Refleksyjnego zwiększono kwotę premii z 50 tys. na 80 tys. zł zainteresowanie środkami było duże. W naborze 30/2022 złożono 19 wniosków co znacznie przekroczyło dostępne środki w tym naborze.

Zalecenia:

- Kontynuować działania doradcze i szkoleniowe w Biurze LGD.
- Wspierać beneficjentów w procesie realizacji i rozliczenia środków.
- Opracować materiał informacyjny w celu zainspirowania potencjalnych beneficjentów
- Utrzymywać kontakt z beneficjentami w celu uzyskania informacji dotyczących działalności realizowanych w ramach PROW za pośrednictwem LGD.
- Utrzymać konsultacje on-line

VII. Procedury i kryteria

Zagadnienie: *W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?*

- *Czy są jednoznaczne, obiektywne, czy pozwalają wybrać najlepsze wnioski?*
- *Czy wnioskodawcy zgłaszają wątpliwości odnośnie kryteriów, jakie?*
- *Co można zrobić, żeby poprawić katalog kryteriów?*

Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?

- *Jakie zmiany można wprowadzić w procedurach na tym etapie, by podnieść ich użyteczność?*

Wnioski z dyskusji: Lokalne kryteria spełniają swoją funkcję. W kolejnej perspektywie należy zwrócić szczególną uwagę na precyzyjne definicje poszczególnych kryteriów. Należy konkretyzować kryteria by precyzyjnie oceniać poszczególne wnioski.

VIII. Zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej oraz zróżnicowanie potrzeb między poszczególnymi gminami.

Zagadnienie: *W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?*

Wnioski z dyskusji: Projekty składane przez mieszkańców obszaru LGD przyczyniają się do osiągania celów zapisanych w LSR.

Na obszarze trzech gmin członkowskich nadal obserwuje się stosunkowo wysoki poziom aktywności społecznej. Wysoka inflacja oraz wahania kursu euro ograniczają możliwości potencjalnych beneficjentów w zakresie przewidywania realnych kosztów związanych z realizacją projektów.

Zalecenia:

- zadbanie o pozytywny wizerunek LGD jako organizacji partnerskiej, wspierającej, otwartej na nowe inicjatywy,
- wspieranie nowych liderów i aktywnych środowisk – Ew budowanie trwałych mechanizmów wsparcia i uznania ich dorobku na rzecz dobra wspólnego,
- utrzymywanie kontaktów i współpracy międzyśrodowiskowej oraz podejmowanie działań na rzecz aktywizacji mieszkańców Podwarszawskiego Trójmiasta Ogrodów,
- promocja idei PTO wśród mieszkańców i na zewnątrz,
- doskonalenie współpracy międzysektorowej szczególnie pomiędzy samorządami a lokalnymi organizacjami pozarządowymi,
- promocja prospołecznych postaw przedsiębiorczych.

IX. Aktywizacja i funkcjonowanie Biura LGD

Zagadnienie: *Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?*

Omówiono funkcjonowanie biura LGD i zakres realizowanych działań, w tym

- sposób i efekty realizacji działań doradczych,
- sposób i efekty realizacji działań animacyjnych i promocyjnych.

Inne zagadnienia związane z procesem realizacji LSR;

Omówiono realizację Planu Komunikacji i działania promocyjno/ informacyjno/aktywizujące w aspekcie realizacji założeń LSR. Podkreślono dużą liczbę i jakość działań zrealizowanych w ramach Planu Komunikacji. Omówiono rolę Zarządu i Rady LGD i sposoby komunikowania się z członkami Stowarzyszenia. Podkreślono rolę informowania i konsultowania oraz aktywizowania współpracujących podmiotów w uwspólnioną, partnerską realizację celów LSR.

Część niewykorzystanych środków będzie jeszcze rozdysponowana w 2023r – w szczególności na projekty infrastrukturalne skierowane do Gmin członkowskich.

Wnioski z dyskusji: *Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?*

Działania Biura LGD „Zielone Sąsiedztwo” są skuteczne i zgodne z Harmonogramem realizacji Planu Komunikacji na rok 2022.

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że poziom obsługi beneficjenta jest zgodny z założonymi standardami.

Zalecenia: promować realizowane projekty szczególnie te wpisujące się w główne założenia Lidera. Wpierać Zarząd Stowarzyszenia w rozmowach z przedstawicielami Gmin dotyczącymi nowego okresu programowania.

X. Podsumowanie

Sposób wykorzystania rekomendacji i wniosków z Warsztatu Refleksyjnego:

Poziom realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju jest adekwatny do obowiązującego harmonogramu. Rekomenduje się kontynuowanie podejmowanych działań w ramach realizacji LSR, budowanie pozytywnego wizerunku LGD „Zielone Sąsiedztwo” na obszarze LGD oraz szerokie promowanie możliwości pozyskania środków za pośrednictwem Stowarzyszenia. Realizacja założonych celów LSR będzie możliwa przy dalszym uwspólnionym, harmonijnym, partnerskim działaniu Gmin członkowskich.

- systematyczna dbałość o promocję, wizerunek organizacji i upowszechnianie efektów działań LGD,

- promowanie i wspieranie liderów lokalnych (kontynuacja Gali Aktywności Lokalnej i programu Działaj Lokalnie).

Omówiono dodatkowe projekty realizowane przez LGD:

- projekt współpracy 3 K realizowany we współpracy z LGD Ziemia Chełmońskiego oraz LGD „Kraina Rawki”

- projekty naukowo/badawcze SHERPA i PoliRural (projekty kilkuletnie, we współpracy z Europejską siecią Rozwoju Obszarów Wiejskich),

- Działaj Lokalnie (we współpracy ze Stowarzyszeniem Europa i My).

Informacja o przebiegu i efektach realizacji Warsztatu Refleksyjnego zawierająca rekomendacje w poszczególnych obszarach podlegających badaniu i wewnętrznej ocenie, zostanie upubliczniona poprzez zamieszczenie na stronie internetowej LGD i rozesłana do wiadomości do Burmistrzów członkowskich gmin.

Raport został zaakceptowany na posiedzeniu Zarządu LGD w dniu 1.03.2023r.